

Klasa: 008-02/20-01/03
Urbroj: 505-05-20-5
Zagreb, 5. lipnja 2020.

Na temelju članka 23. stavka 5. točke 5. Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine broj 25/13 i 85/15) u postupku ostvarivanja prava na pristup informacijama na temelju zahtjeva podnositelja Domagoja Švegara, Hrvatska komora arhitekata donosi

RJEŠENJE

- I. Odbijaju se zahtjevi kojima se traži preslika odnosno sken dokumenta (npr. potvrde o isplaćenom primitku, dohotku, uplaćenom doprinosu, porezu na dohodak ili prirezu u 2019. godini ili drugog dokumenta) u sklopu kojeg je naveden ukupan iznos primitka Jasne Omejec u 2019. godini, preslika svih ugovora (s aneksima) sklopljenih između prof. dr. sc. Jasne Omejec i donositeljice akta u 2019. godini, te preslika dokumenta u sklopu kojega je naveden iznos koji je donositeljica akta uplatila Jasni Omejec za „Pravno mišljenje o ustavnopravnim aspektima odredaba Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poslovanju i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje i Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komori arhitekata i komorama inženjera u graditeljstvu i prostornom uređenju, kojima se ukida članstvo u komorama za ovlaštene voditelje građenja i ovlaštene voditelje radova“.

Obrazloženje

Podnositelj zahtjeva podnio je 11. veljače 2020. godine putem email-a zahtjev za ostvarivanje prava na pristup sljedećim informacijama:

Presliku odnosno sken dokumenta (npr. Potvrde o isplaćenom primitku, dohotku, uplaćenom doprinosu, porezu na dohodak ili prirezu u 2019. godini ili drugog dokumenta) u sklopu kojeg je naveden ukupan iznos primitka Jasne Omejec u 2019. godini.

Presliku odnosno sken dokumenta u sklopu kojega je naveden iznos koji je Naslov uplatio Jasni Omejec za „Pravno mišljenje o ustavnopravnim aspektima odredaba Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poslovanju i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje i Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komori arhitekata i komorama inženjera u graditeljstvu i prostornom uređenju, kojima se ukida članstvo u komorama za ovlaštene voditelje građenja i ovlaštene voditelje radova.“

Presliku odnosno sken svih ugovora (s aneksima) sklopljenih između Jasne Omejec i Naslova u 2019. godini.

Službenica za informiranje Hrvatske komore arhitekata (dalje u tekstu: Komora ili donositeljica akta) svojim dopisom KLASA: 008-02/20-01/03-05 URBROJ: 505-06-20-2 od 26. veljače 2020. godine obavijestila je podnositelja zahtjeva da se zbog provođenja testa razmjernosti i javnog interesa produžuje rok za postupanje, a u skladu s člankom 22. stavkom 1. Zakona o pravu na pristup informacijama.

Dana 19. svibnja 2020., Povjerenik za informiranje je Komori uputio dopis, KLASA: 008-04/20-01/298, URBROJ: 401-01/14-20-2 kojim je dostavio žalbu podnositelja zahtjeva izjavljenu zbog nepružanja informacija, odnosno nerješavanja predmetnog zahtjeva.

Hrvatska komora arhitekata odgovorila je Povjereniku za informiranje dopisom KLASA: 008/02-20-01/03, URBROJ: 505-05-20-4 od 27. svibnja 2020. u kojem je navela da je zbog zakonskih izmjena Komora bila u obvezi uskladiti svoje poslovanje i opće akte što je značilo ustrojiti nove imenike i provesti nove upise u skladu s važećim propisima.

U ovom rješenju, Komora ističe kako je nemogućnosti rješavanja bitno pridonijela i situacija uzrokovana pandemijom zarazne bolesti COVID-19 te odluka Stožera za civilnu zaštitu donesenih na temelju Zakona o zaštiti pučanstva protiv zaraznih bolesti, a sve u cilju zaštite zdravlja pojedinaca i zajednice, te da je opće poznato da su sva tijela javne vlasti djelovala u ograničenim mogućnostima i rješavala hitne stvari. S tim u vezi, Komora je pristupila rješavanju navedenog zahtjeva čim su okolnosti dopustile uobičajeni tijek poslovanja, a time i rješenje kao u izreci.

Tijekom postupka razmatranja osnovanosti zahtjeva podnositelja, Komora ističe da su okolnosti u odnosu na razloge zbog kojih je produžila rok za postupanje bitno i materijalno pravno promijenile. Te okolnosti se tiču postupaka podnositelja zahtjeva koji bacaju sasvim novo svjetlo na sve aspekte zahtjeva i takve su naravi da je donositeljica akta utvrdila kako je riječ o zahtjevima kojima se zlorabljuje pravo na pristup informacijama, a u skladu s člankom 23. stavkom 5. točkom 5. Zakona o pravu na pristup informacijama, što se u nastavku obrazlaže.

Sukladno članku 23. stavku 5. točki 5. Zakona o pravu na pristup informacijama, tijelo javne vlasti odbit će rješenjem pravo na pristup informacijama ako jedan ili više međusobno povezanih podnositelja putem jednog ili više funkcionalno povezanih zahtjeva očito zlorabljuje pravo na pristup informacijama, a osobito kada zbog učestalih zahtjeva za dostavu istih ili istovrsnih informacija ili zahtjeva kojima se traži velik broj informacija dolazi do opterećivanja rada i redovitog funkcioniranja tijela javne vlasti.

Iz navedene odredbe proizlazi da zlorabljuje pravo na pristup informacijama, ali na način da očito zlorabljuje pravo na pristup informacijama.

Pojam „zlorabljuje“ u smislu članka 23. stavka 5. točke 5. Zakona o pravu na pristup informacijama mora se razumjeti u svom uobičajenom smislu u općoj pravnoj teoriji. Riječ je o štetnom „vršenju“ prava na pristup informacijama radi ostvarenja svrha različitih od one zbog koje je to pravo stvoreno.

Pravo koje se koristi u skladu sa svrhom zbog koje je stvoreno pretpostavlja dobru vjeru, pravičnost, etičnost i sl. Nasuprot njemu, iza zlorabljuje prava uvijek stoji loša vjera (u pravnom smislu), nastojanje da se ostvari neki vlastiti (individualni ili parcijalni) interes i/ili probitak suprotno cilju i svrsi same pravne norme na koju se osoba poziva, što je često praćeno nastojanjem da se drugome naštetiti, da ga se ponizi ili omalovaži ili da mu se naruši slika u javnosti i sl.

U konkretnom slučaju, podnositelj zahtjeva je Domagoj Švegar, jedan od inicijatora i aktivista neformalne građanske inicijative Psihološko proljeće (vidjeti na internetskoj adresi: <https://psiholoskoproljece.org/>) (u daljnjem tekstu: Inicijativa).

Cilj navedene Inicijative je „*demokratizacija komora i smanjivanje nezakonitosti i nepravilnosti u njihovom radu te podizanje transparentnosti njihova rada*“ odnosno „*reforma monopolističkog sustava komora, odnosno ukidanje obveznog članstva u komorama ili barem uvođenje mogućnosti osnivanja više komora unutar jedne djelatnosti*“.

Od trenutka pokretanja Inicijative, do danas, podnositelj učestalo od donositeljice akta traži različite podatke koje nakon toga redovito objavljuju dnevni mediji, što znači da ih podnositelj i aktivisti Inicijative šalju medijima na znanje. Da je tome tako, proizlazi iz činjenice da je

podnositelj više puta intervjuiran povodom dobivenih podataka, u kojim intervjuima redovito implicira nezakonit rad komora. Ovdje se navode samo neki od tih dokaza:

- Tportal.hr: **Ogroman profit i sumnjivo poslovanje**. Zašto ove organizacije s javnim ovlastima mogu skrivati na što troše milijune, <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/ogroman-profit-i-sumnjivo-poslovanje-zasto-ove-organizacije-s-javnim-ovlastima-mogu-skrivati-na-sto-trose-milijune-20191008/print>

- Index.hr: **Harač komora**: Članarina obvezna, a plaće šefova idu do 450.000,00 kuna <https://www.index.hr/vijesti/clanak/harac-komora-clanarina-obavezna-a-place-sefova-idu-do-450000-kuna-godisnje/2111670.aspx>; Znanstvenik razotkriva **uhljebe iz Komora** <https://www.index.hr/vijesti/clanak/znanstvenik-razotkriva-uhljebe-iz-komora-a-oni-ga-optuzuju-za-govor-mrznje/2117767.aspx> **Uhljebistan** -Ovo su ljudi koji pokušavaju zaustaviti teror Komora, <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovo-su-ljudi-koji-pokusavaju-zaustaviti-teror-komora/2177531.aspx>, Izvod iz članka „Ponašaju se kao **mafijaška organizacija**“

- Večernji list: **Koliko zarađuju šefovi strukovnih komora?** Za 11 mjeseci dobio 451.000 kn bruto plaće! <https://www.vecernji.hr/vijesti/koliko-zara-uju-sefovi-strukovnih-komora-za-11-mjeseci-dobio-451-000-kn-bruto-place-1341047>

- Slobodna Dalmacija: **Bivša predsjednica Ustavnog suda uprihodila 200 tisuća kuna od HGK. Inicijativa Psihološko proljeće: Koliki je iznos dobila od ostalih?** https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/bivsa-predsjednica-ustavnog-suda-uprihodila-200-tisuca-kuna-od-hgk-inicijativa-psiholosko-proljece-koliki-je-iznos-dobila-od-ostalih-1021910?fbclid=IwAR0_IA0Vvk4FY9elP0HZaz5sjOBQdSPjGCQoYlwA1OX7NjVoldEK85acp9Y8

- Lider: **Psihološko proljeće: Koliki je iznos Jasna Omejec uprihodila od komora i što je zauzvrat napravila za njih?** <https://lider.media/poslovna-scena/hrvatska/psiholosko-proljece-koliki-je-iznos-jasna-omejec-uprihodila-od-komora-i-sto-je-zauzvrat-napravila-za-njih-131482>,

U stalnoj sprezi s dnevnim novinama, uz korištenje lascivnih naslova ((*primjer: Hrvatske komore iz noćne more; Svemoćne i nikom odgovorne komore; Komore u Hrvatskoj kao zastarjeli sustav zastrašivanja*; zaključak Domagoja Švegara citat iz članka od 22. travnja. 2020. „**Organizacije koje od radno aktivnih ljudi naplaćuju mjesečnu ili godišnju naknadu, a za uzvrat im dozvoljavaju da rade, nazivaju se zločinačkim organizacijama ili mafijom (camorra), a takva se prisilna naplata naziva reketarenjem ili iznudom**“

<https://psiholoskoproljece.org/analiziramo-clanarine-prihode-rashode-i-imovinu-27-komora-sto-su-komore-poduzele-za-pomoc-svojim-clanovima-i-gospodarstvu/>), podnositelj i drugi članovi aktivno rade na ostvarenju cilja zbog kojega su i osnovali samu građansku Inicijativu. Donositeljica akta ne oduzima pravo ni podnositelju ni bilo kome drugome da se zalaže i predlaže drugačiji ustroj i rad komora u Republici Hrvatskoj. To je legitimni aktivizam, sve dok takav aktivistički rad poštuje zakonski okvir unutar kojega djeluju komore i sve dok se uz takvo djelovanje ne vezuje zla vjera i usmjerenost na namjerno nanošenje štete komorama i osobama s kojima komore surađuju.

U odnosu na zahtjeve za pristup informacijama u vezi s ugovornom suradnjom komora i prof. dr. sc. Jasne Omejec, donositeljica akta ocjenjuje da je zahtjeve za pristup informacijama podnositelj podnio u zloj vjeri, suprotno cilju i svrsi same pravne norme koja mu priznaje pravo na pristup informacijama.

Prof. dr. sc. Jasna Omejec izradila je na zahtjev strukovnih komora pravno mišljenje koje podnositelj navodi u svom zahtjevu, a koje na jasan i pravno utemeljen način objašnjava nelogičnosti zakonskih prijedloga koji su bili usmjereni na ukidanje pojedinih kategorija obveznog članstva u komorama te upućuje na Ustavom zaštićene vrijednosti koje su dovedene u pitanje navedenim zakonskim prijedlozima. Svoje tvrdnje prof. dr. sc. Jasna Omejec poduprla je i dostupnim ekonomskim pokazateljima.

Podnositelj tom mišljenju nije suprotstavio pravno ili ekonomski utemeljenu suprotnu argumentaciju nego je odlučio napisati i objaviti članak pod naslovom: **Koliki je iznos Jasna Omejec uprihodila od Komora i što je zauzvrat za njih napravila?** Članak je objavljen na stranici Inicijative dana 14. 05. 2020., a dijelove tog članka prenijelo je par medija (naprijed navedeni mediji). Članak podnositelja zahtjeva je izvorno dostupan na stranici <https://psiholoskoproljece.org/koliki-je-iznos-jasna-omejec-uprihodila-od-komora-i-sto-je-zauzvrat-napravila-za-njih/>

Već sam naslov članka sugerira da su u fokusu interesa sama prof. dr. sc. Jasna Omejec, prihodi od autorskog rada koje je ostvarila u komorama te „što je za njih napravila“. Prepoznatljivost prof. dr. sc. Jasne Omejec u javnosti zasigurno je olakšalo privlačenje pozornosti na članak, a to „što je za njih napravila“ je upravo pravno mišljenje, čije dijelove podnositelj u nastavku članka prikazuje.

Tako podnositelj upućuje čitatelje na, za njega interesantne, dijelove mišljenja putem sugestivnih podnaslova i povremeno kratkih komentara nakon njih. Za davateljicu mišljenja podnositelj navodi: „**Jasni Omejec, bivšoj predsjednici Ustavnog suda RH**“, čime uz autoricu neosnovano vezuje državnu funkcija koja nema nikakve veze s pravnom osnovom samog mišljenja. To je članak 5. Zakona o odvjetništvu koji u stavku 2. propisuje: „(2) *Profesori i docenti pravnih predmeta na sveučilištima u Republici Hrvatskoj smiju za nagradu davati pravne savjete i mišljenja.*“ Sukladno članku 5. stavku 4. Zakona o odvjetništvu, autorica je evidentirana u Hrvatskoj odvjetničkoj komori za davanje takvih pravnih mišljenja i savjeta za nagradu.

Nadalje, podnositelj koristi pojednostavljeni izričaj (pocrnjeno) kada kaže: „**podatke o isplatama koje se odnose na Jasnu Omejec dostavila nam je jedino Hrvatska gospodarska komora (HGK), koja je na Jasnu Omejec potrošila oko 200 tisuća kuna u razdoblju od kolovoza 2017. do prosinca 2019. godine.**“ U tekstu ispod podnaslova „**Ugovor između bivše predsjednice Ustavnog suda RH i strukovnih komora**“ ističe: „**gore navedenim strukovnim komorama smo zahtjev o isplatama Jasni Omejec uputili zato što je dotična po njihovoj narudžbi 22. lipnja 2019. godine izradila i predala im pravno mišljenje o ustavnopravnim odredbama kojima se ukida obvezno članstvo u komorama.**“

Zaključno, podnositelj navodi: „**Postavlja se pitanje koliko su četiri strukovne komore platile za ovakvo pravno mišljenje. Tu smo informaciju zatražili prije tri mjeseca, ali još uvijek ju nismo dobili.**“

Prema tome, podnositelj zahtijeva da dobije pristup informacijama o iznosu autorskog honorara „**za ovakvo pravno mišljenje**“ koje je „**bivša predsjednica Ustavnog suda**“ tj. „**dotična**“ **po njihovoj narudžbi ... izradila i predala ...**“ imajući na umu da je HGK „**na Jasnu Omejec potrošila oko 200 tisuća kuna**“ (iako podnositelj zahtjeva u članku navodi da prof. dr. sc. Jasna Omejec u HGK obavlja dužnost predsjednice Suda časti i dužnost predsjednice Centra za mirenje, taj podatak ostaje neprimijećen naspram podatka o potrošenih 200 tisuća kuna, što je još jedan od dokaza *mała fide* postupanja).

Opisanim pristupom – sugestivnim naslovom i podnaslovima te pojednostavljenim i selektivnim izričajima, kao i paušalnim obezvrjeđivanjem pravnog mišljenja bez ikakve stručne argumentacije – podnositelj stvara neosnovan i neopravdan dojam u javnosti da je stručno pravno mišljenje prof. dr. sc. Jasne Omejec subjektivno, da je autorica takvim mišljenjem pogodovala strukovnim komorama te da su, u konačnici, komore nezakonito ili barem nepravilno djelovale zato što su ga naručile. Da je tako i shvaćeno, proizlazi iz komentara članka koje su čitatelji iznosili u nastavku članka.

Zaključno, prof. dr. sc. Jasna Omejec izradila je za strukovne komore stručno pravno mišljenje koje je oprečno ciljevima i aktivnostima građanske Inicijative čiji je podnositelj aktivist. To se mišljenje svojim sadržajem i pravnom utemeljenošću ne uklapa u programske aktivnosti podnositelja i nedvojbeno slabi njegov dosadašnji rad i željeni društveni utjecaj.

Prema ocjeni donositeljice akta, zahtjev za pristup informacijama vezan uz prof. dr. sc. Jasnu Omejec podnositelj je podnio samo i isključivo s ciljem da se njezino ime, povezano sa strukovnim komorama, na internetu i u drugim medijima prikaže u negativnom kontekstu, za što mu trebaju poslužiti informacije o njezinim prihodima iz ugovornih odnosa s komorama. Podnositelj se očito pouzda u to da se bilo kakvi novčani prihodi koji se vezuju uz javne osobe u hrvatskom društvu još uvijek doživljavaju negativno, sa skepsom i uz apriornu sumnju da mora biti riječ o sumnjivoj materijalnoj koristi i pronevjeri javnih sredstava. Na taj način, samim problematiziranjem prihoda koje ostvaruje, ma koliko to bilo neosnovano, nanosi se šteta ugledu prof. dr. sc. Jasne Omejec u javnosti, a njezina ugovorna suradnja sa strukovnim komorama, iako u cijelosti zasnovana na zakonu, očito se nastoji javno kompromitirati. Prethodno prikazani članak jasno pokazuje da informacija o komorskim prihodima prof. dr. sc. Jasne Omejec podnositelju i njegovoj Inicijativi treba poslužiti kao sredstvo (instrument) za provedbu programskih aktivnosti u okviru prethodno navedenih ciljeva „Psihološkog proljeća“, dakle za vlastite parcijalne koristi i probitke, a nikako ne za ostvarenje nekog objektivnog i opravdanog javnog interesa.

Donositeljica akta smatra da, u opisanim okolnostima, podnošenje zahtjeva za pristup informacijama izreke ovog rješenja nije osnovano jer predstavlja očitu zloupotrebu tog prava od strane podnositelja zahtjeva. Pravo na pristup informacijama podnositelj „vrši“ *male fide*, da bi ostvario svrhe različite od one zbog koje je to pravo stvoreno, čime se ujedno obezvrjeđuje i samo pravo na pristup informacijama kao demokratska tekovina.

Stoga je na temelju članka 23. stavka 5. točke 5. Zakona o pravu na pristup informacijama zahtjeve podnositelja iz izreke rješenja trebalo odbiti kao neosnovane.

Slijedom navedenog, doneseno je rješenje kao u izreci.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Povjereniku za informiranje u roku od 15 dana od dana dostave rješenja. Žalba se izjavljuje putem tijela javne vlasti. Sukladno članku 19. Zakona o pravu na pristup informacijama, u postupcima ostvarivanja prava na pristup informacijama se ne plaćaju upravne pristojbe.

Službenica za informiranje

Gabrijela Kosović, prof.

Dostaviti:

1. Povjerenik za informiranje, Jurišićeva 19, Zagreb
2. Korisnik prava na pristup informacijama: Domagoj Švegar, Miroslava Krležje 5, Karlovac
3. Pismohrana: ovdje

